

Quickscan natuurtoets Landgoederen Heino

*Inventarisatie en beoordeling in het kader van
natuurwetgeving en -beleid*

- definitief -

ecogroen advies

---

in opdracht van
Dienst Landelijk Gebied

Colofon

Titel Quickscan natuurtoets Landgoederen Heino

Subtitel Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode 13-279

Status definitief

Datum 24 oktober 2013

Auteur(s) M.A. (Martin) Heinen

Eindredactie I. (Iwan) Veeman

Veldonderzoek M. (Mike) Wallink

Opdrachtgever Dienst Landelijk Gebied

ecogroen advies
is een onafhankelijk
advies- en ingenieursbureau
gespecialiseerd in
ecologisch onderzoek & natuurontwikkeling

Emmastraat 16, 8011 AG Zwolle

038 423 64 64

www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2013)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status:

Heinen, M.A. (2013). Quickscan natuurtoets Landgoederen Heino. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 13-279. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek	2
1.2	Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	2
1.3	Algemene opzet	2
2	Gebiedsbescherming	4
2.1	Natuurbeschermingswet	4
2.2	Ecologische hoofdstructuur	4
2.3	Overige natuurgebieden	5
2.4	Eindconclusies gebiedsbescherming	5
3	Flora- en faunawet	6
3.1	Onderzoeksmethode	6
3.2	Flora	6
3.3	Zoogdieren	7
3.4	Broedvogels	8
3.5	Amfibieën	9
3.6	Vissen	9
3.7	Overige soortgroepen	9
3.8	Eindconclusies Flora- en faunawet	9
4	Geraadpleegde bronnen	10

Bijlagen

1 - Samenvatting natuurwetgeving

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek

In opdracht van Dienst Landelijk Gebied heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van twee landgoederen in het buitengebied van Heino.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 3 april en 17 juli 2013 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Heino. Het bestaat uit een erf met bebouwing en achterliggende intensief bewerkte graslanden. De agrarische bebouwing (schuren en opstallen) wordt gesloopt. Er zijn plannen om in het plangebied twee landgoederen te realiseren.

Effectbeoordeling Beschermd gebieden

Er vinden geen werkzaamheden plaats in of met negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, beschermde Natuurmonumenten, Ecologische Hoofdstructuur of natuur buiten de EHS.

Effectbeoordeling Beschermd soorten

De plannen brengen geen schade toe aan zwaar beschermde flora en fauna. In de schuren binnen het plangebied zijn enkele zeer oude braakballen van Kerkuil aangetroffen. De locatie is geen vaste broedplaats van Kerkuil en kan worden gezien als een zeer incidentele roestlocatie.

Eindconclusies en aanbevelingen

- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval te starten in de periode voor half maart en na eind juli of de onderzoekslocatie te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet;
- Schade aan algemene en laag beschermde zoogdieren en amfibieën kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOELSTELLING VAN DIT ONDERZOEK

In opdracht van Dienst Landelijk Gebied heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van twee landgoederen in het buitengebied van Heino.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage I.

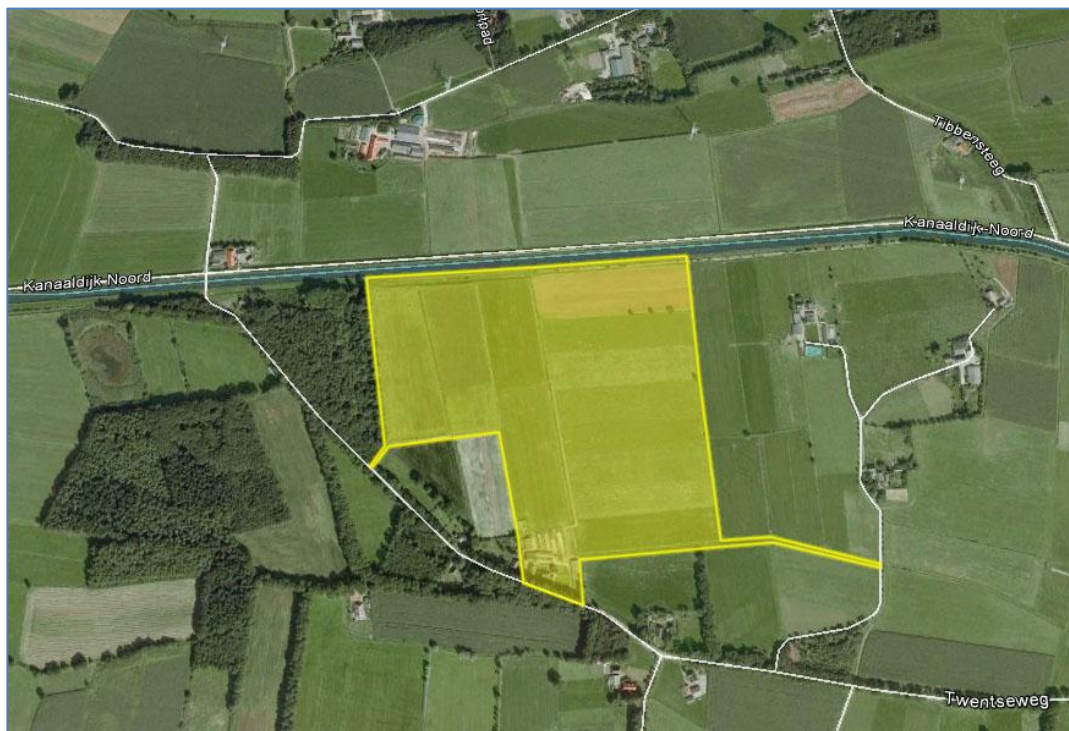
1.2 HUIDIGE SITUATIE EN VOorgenomen ONTWIKKELINGEN

Dienst Landelijk Gebied heeft de beschikking over een oppervlakte van ca. 20 ha. tussen de Twentseweg en het Overijssels Kanaal in Heino. Het plangebied is gelegen ter hoogte van Twentseweg 8, in het buitengebied van Heino (zie figuur 1.1. volgende pagina). Het plangebied bestaat uit een erf met enkele schuren, gazon en struiken en achterliggende intensief bewerkte graslanden. De gronden maakten deel uit van een gehele boerderij die aangekocht is ten behoeve van nieuwe natuur. De agrariër heeft gebruik gemaakt van een verplaatsingsregeling, waardoor de agrarische bestemming van deze locatie verdwenen is. De agrarische bebouwing (schuren en opstallen) wordt gesloopt. De aanwezige woningen en een garage blijven behouden. Permanent oppervlaktewater komt voor in de vorm van perceelsslotten.

Nu de financiering van nieuwe natuur erg onzeker is geworden, wordt een plan uitgewerkt om terplekke twee aangrenzende landgoederen te ontwikkelen, waarbij nieuwbouw wordt aangevuld met inrichting van nieuwe natuur en waterberging.

1.3 ALGEMENE OPZET

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op twee locatiebezoeken, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied (geel gearceerd). Bron kaartondergrond: Google Earth.

2

Gebiedsbescherming

2.1 NATUURBESCHERMINGSWET

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermd Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen of activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat beschermd is onder de Natuurbeschermingswet of Beschermd Natuurmonument. Het dichtstbijzijnde gebied vallend onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet is Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' op een afstand van ca. 6,6 kilometer. De planlocatie ligt op grote afstand van het Natura 2000-gebied en heeft geen waarde voor foeragerende wintervogels als steltlopers, ganzen en zwanen. Effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' zijn hier niet aan de orde.

2.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

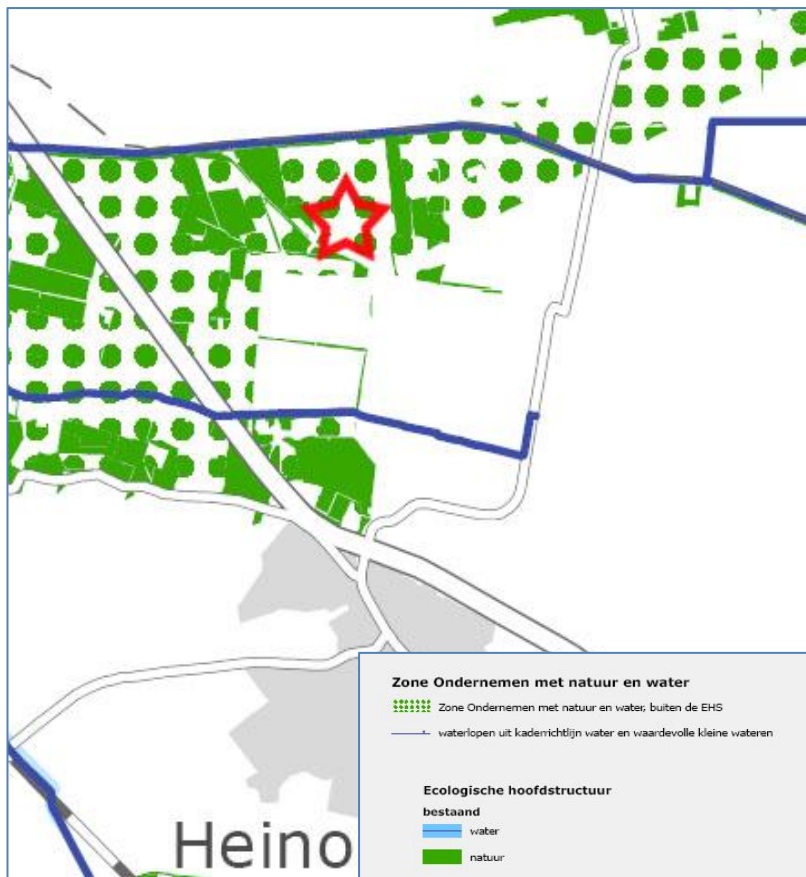
*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)** komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.*

Op de oude Natuurbeleidskaart, behorend bij de Omgevingsvisie van provincie Overijssel, is te zien dat het plangebied is gelegen binnen de EHS (Provincie Overijssel 2009). Het betreft gerealiseerde en nog te realiseren nieuwe natuur. Echter bij de herbegrenzing van de EHS hebben Gedeputeerde Staten een standpunt ingenomen over de zogenaamde Groen Blauwe Hoofdstructuur (GBHS). Gedeputeerde Staten hebben voor een andere benadering en uitvoeringsstrategie gekozen onder de nieuwe naam 'Zone ondernemen met natuur en water'. Binnen deze zone is sprake van twee deelgebieden; het deelgebied EHS en het deelgebied buiten de EHS.

In het deelgebied *buiten* de EHS gaat voor ruimtelijke ontwikkelingen een ander beleid gelden ('Ja, mits') dan tot nu toe '(Nee, tenzij)'. De bestaande functies, waaronder de landbouw, zijn uitgangspunt voor de bestemmingen in dit deelgebied. Nieuwe ontwikkelingen zijn er mogelijk mits ook een kwaliteitsimpuls wordt gegeven aan water, natuur en landschap.

Binnen de EHS blijft het 'Nee, tenzij' beleid gelden. Dit betekent dat daar alleen ruimte is voor ruimtelijke ontwikkelingen die te maken hebben met de inrichting en het beheer van de natuur (Provincie Overijssel 2013).

In figuur 2.1 (volgende pagina) is de ligging van het plangebied in de 'Zone ondernemen met natuur en water' weergegeven. De voorgenomen plannen, te weten het slopen van agrarische bebouwing op een bestaand erf en de aanleg van twee landgoederen in een waterrijke omgeving passen binnen de gewenste ontwikkelingen in dit gebied.

Figuur 2.1. Ligging van het plangebied (rode ster) in de Zone ondernemen met natuur en water buiten de EHS. Bron Provincie Overijssel (2013).

2.3 OVERIGE NATUURGEBIEDEN

*Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels **provinciaal beleid**, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.*

Het plangebied behoort niet tot dergelijke gebieden. Op een afstand van circa 600 meter ten oosten van het plangebied ligt het dichtstbijzijnde ganzengebied (bron: Provincie Overijssel 2009).

2.4 EINDCONCLUSIES GEBIEDSBESCHERMING

Gezien de aard van de beoogde ontwikkelingen en de grote tussenliggende afstand, zijn geen negatieve effecten te verwachten op instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied IJsseluiterwaarden en andere natuurgebieden beschermd onder de Natuurbeschermingswet. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet is in deze situatie dan ook niet nodig. De voorgenomen plannen, te weten het slopen van agrarische bebouwing op een bestaand erf en de aanleg van twee landgoederen in een groene en waterrijke omgeving passen binnen de gewenste ontwikkelingen in de 'Zone ondernemen met Natuur en Water', waarbinnen het plangebied valt.

Gezien de aard van de werkzaamheden, de grote afstand en de ligging in de directe nabijheid van bebouwing en bos wordt geconcludeerd dat er geen aantasting plaatsvindt van gebieden met een specifieke natuurwaarden die door de provincie zijn aangewezen, zoals weidevogel- en ganzenfoerageergebieden.

3

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken en bovendien compensatie te realiseren voor verlies van leefgebied of groei- of verblijfplaatsen.

3.1 ONDERZOEKSMETHODE

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op uitgevoerde veldonderzoeken in het plangebied op 3 april en 17 juli 2013. Tijdens het eerste bezoek is de bebouwing en directe omgeving onderzocht en tijdens het tweede bezoek is de rest van het plangebied geïnventariseerd. Er is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Ff-wet tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten.

De inventarisatie heeft zich vooral gericht op de soortgroepen vogels, zoogdieren en vissen. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en 'expert judgement' is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden hierbij kort toegelicht.

3.2 FLORA

In het plangebied zijn rondom de bebouwing plantensoorten aanwezig van veelal voedselrijke en veel betreden plaatsen. In de graslanden groeien plantensoorten van intensief bemeste plaatsen. In de oevers van de watergangen en op overhoekjes zijn groeiplaatsen aangetroffen van soorten van vochtige, matig tot zeer voedselrijke bodem. Aangetroffen soorten zijn onder andere Madelief, Straatgras, Gestreepte witbol, Rood zwenkgras, Hondsdraf, Kruipe boterbloem, Gewone paardenbloem, Engels raaigras, Smalle weegbree, Fluitenkruid, Waterviolier, Moerasspirea, Holpijp en Kikkerbeet.

In de noordelijke watergang komen enkele groeiplaatsen van de laag beschermde Zwanenbloem voor. In de rest van het plangebied zijn geen overige beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid worden deze ook niet verwacht.

Bij de ingrepen gaan mogelijk exemplaren van de laag beschermde Zwanenbloem verloren. Voor laag beschermde flora geldt bij ruimtelijke ingrepen echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soort niet aan de orde is.

3.3 ZOOGDIEREN

Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). In de hierna volgende tekst worden deze onderdelen nader besproken.

Kader 3.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Van deze drie onderdelen genieten verblijfplaatsen de hoogste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Vaste verblijfplaatsen

In het plangebied staan enkele te slopen stallen en open kapschuren. Daarin ontbreken geschikte ruimten die als vaste verblijfplaats voor vleermuizen kunnen fungeren. Bomen met boomholten die als vaste verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen ontbreken evenmin. Aanvullend onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen is niet noodzakelijk.

Vliegroutes en foerageergebieden

Mogelijk fungeren de bosranden langs het plangebied als onderdeel van een vliegroute en wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied van diverse vleermuissoorten als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis. Als gevolg van de beoogde ontwikkelingen wordt echter geen schade verwacht op belangrijke vliegroutes en essentiële foerageergebieden. Met de beoogde invulling als landgoederen worden de condities voor vleermuizen op termijn zelfs aanzienlijk verbeterd. Vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten, bijvoorbeeld Wezel, Haas, Veldmuis, Bosmuis, Rosse woelmuis, Bosspitsmuis (*spec.*), Huispitsmuis, Egel en Mol (alle Ff-wet tabel 1). Verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde soorten van Ff-wet tabel 2 en 3 (bijvoorbeeld Waterspitsmuis, Das en Steenmarter) worden op basis van het uitgevoerde veldonderzoek, bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken niet verwacht in het plangebied.

Bij de ingrepen gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van algemene en laag beschermde zoogdieren verloren. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt echter automatisch vrijstelling van

artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

3.4 BROEDVOGELS

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen (zie onderstaand tekstkader). Daarnaast is op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgment en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Kader 3.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus.

Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Jaarrond beschermde nesten

Buizerd

Tijdens de inventarisatieronde van 17 juli jl. is in het bosgebied een alarmerende buizerd met roepende (uitgevlogen) jongen waargenomen. Ondanks intensief onderzoek van een strook van 25 meter brede bosrand op de grens met het plangebied, is echter geen nest aangetroffen. Vermoedelijk is de nestlocatie verder weg gelegen.

Kerkuil

In de schuren zijn enkele zeer oude braakballen van Kerkuil aangetroffen. Er is geen sprake van een broedlocatie van deze soort. De schuren worden vermoedelijk gebruikt als incidentele roestplaats.

Huisumus

Binnen het plangebied zijn geen nesten van Huisumus aangetroffen. Buiten het plangebied, onder het pannendak van de woning, zijn wel 4 paar Huisumussen aangetroffen. Deze woning blijft gehandhaafd evenals het omliggende foerageergebied.

Conclusie

Binnen de invloedssfeer van de plannen zijn geen nesten aangetroffen of te verwachten van Buizerd, Kerkuil, Huisumus of overige jaarrond beschermde broedvogels.

Overige broedvogels

In het plangebied zijn algemene broedvogels van erven, struweel en grasland broedend aanwezig en te verwachten zoals Merel, Winterkoning, Houtduif, Witte kwikstaart en Kievit. In de open kapschuur zijn tien oude nesten van Boerenzwaluw aanwezig. Uit gesprekken met de bewoners blijkt dat er de laatste jaren geen zwaluwen meer hebben gebroed. De Boerenzwaluwen zijn waarschijnlijk vertrokken omdat er de laatste twee jaar geen agrarische activiteiten meer hebben plaatsgevonden, waardoor er geen voedsel meer voorhanden is.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan

de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Er wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.5 AMFIBIEËN

In de aanwezige perceelsslotsen is voortplanting van algemene en laag beschermde amfibieën als Kleine watersalamander, Gewone pad, Bastaardkikker en Bruine kikker te verwachten. Deze soorten kunnen overwinterend onder steenhopen en houtstapels, in de strooisellaag, ruigten en de sliblaag van watergangen worden aangetroffen. Het betreft hier zogenaamde algemene, laag beschermde soorten waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet.

Juridisch zwaarder beschermde amfibieën als bijvoorbeeld Poelkikker worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop niet verwacht in het plangebied (RAVON en waarneming.nl).

Effecten op overwinterende en voortplantende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinterings- en voortplantingsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

3.6 VISSEN

In de watergangen zijn, ondanks intensief onderzoek met een steeknet, geen zwaar beschermde vissoorten aangetroffen. Alleen de aanwezigheid van de niet beschermde Drie- en Tiendoornige stekelbaars, BERPMPJE en Zeelt werd aangetoond.

3.7 OVERIGE SOORTGROEPEN

Gezien de terreingesteldheid van de onderzoekslocatie en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat geen voortplantingslocaties of vaste verblijfplaatsen van reptielen, beschermde insecten en weekdieren aanwezig en te verwachten zijn.

3.8 EINDCONCLUSIES FLORA- EN FAUNAWET

Een vervolgetraject in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk. Er zijn geen beperkingen met betrekking tot zwaarder beschermde flora en fauna met uitzondering van broedvogels (zie paragraaf 3.4).

4

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Internet

Ministerie van EZ. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Provincie Overijssel (2013). Zone Ondernemen met natuur en water en begrenzing Ecologische hoofdstructuur Beleidsinformatie, tek.nr.130083. Vastgesteld door GS d.d. 30 mei 2013. (http://ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.9923.Omgevingsvisie2013-on01/i_NL.IMRO.9923.Omgevingsvisie2013-on01_natuurbeleidskaart.pdf)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Zoogdieratlas.nl (website met zoogdierwaarnemingen in Nederland).

Biilagen

Bijlage 1: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij Dienst Regelingen. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde

gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

---

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.